Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

21 501-32 Landbouw- en Visserijraad

Nr. 1814

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 juni 2026

Met deze brief informeer ik de Tweede Kamer over de ontwikkelingen rondom controle en handhaving in de visserijsector en geef ik invulling aan de toezegging die ik in het Commissiedebat over de Landbouw- en Visserijraad van 25 maart 2026 heb gedaan aan het lid Kostić (PvdD). Daarnaast informeer ik de Tweede Kamer over de uitvoering van de motie van het lid Boomsma (JA21) (Kamerstuk 21 501–32, nr. 1752) over de aanwijzing van aanlandhavens.

Visserijbeleid is een van de exclusieve competenties van de Europese Unie (EU), waarbij wet- en regelgeving grotendeels op Europees niveau wordt vastgesteld. Het Gemeenschappelijk Visserij Beleid (GVB) is hierbij leidend. De doelstellingen van het GVB moeten waarborgen dat de visserij- en aquacultuuractiviteiten op de lange termijn duurzaam zijn en worden beheerd op een manier die in overeenstemming is met de realisatie van doelen op ecologisch, economisch en sociaal gebied. Kernpijlers zoals het systeem van vangstquota en de aanlandplicht moeten een gezonde visstand waarborgen en verspilling van mariene eiwitbronnen tegengaan. Een effectief en efficiënt systeem van controle en handhaving is noodzakelijk om de randvoorwaarden te waarborgen, de naleving van de regels van het GVB te garanderen en het gelijke speelveld tussen vissers te bewaken.

Ook de controlemaatregelen voor de visserij worden grotendeels op Europees niveau bepaald en zijn vastgelegd in onder andere de controle-verordening (Verordening (EG) nr. 1224/2009) en de verordening tegen illegale, ongemelde en ongereglementeerde visserij (Verordening (EG) nr. 1005/2008; IUU-verordening). Nederland heeft hierbij de plicht om deze Europese regelgeving te implementeren en te handhaven. Mijn inzet is hier ook op gericht. Daarbij hecht ik waarde aan de risicogebaseerde en datagestuurde aanpak zoals is beschreven in het GVB. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) treedt hierbij op als bevoegde controleautoriteit en houdt toezicht op de gehele visketen middels

kst-21501-32-1814
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

risicogebaseerde administratieve en fysieke inspecties. Hierbij is een nauwe samenwerking met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) die het merendeel van de verzamelde data, zoals de vangstregistratie van vissers, beheert. Ik zet mij in om het systeem van controle en handhaving nu en in de toekomst verder te versterken. Deze inzet heeft de afgelopen jaren al geresulteerd in een uitbreiding van de inspectiecapaciteit bij de NVWA en meer recent tot het afsluiten van de ingebrekestelling op het toezicht op de weging, registratie en traceerbaarheid van visserijproducten. Daarover heb ik de Tweede Kamer in mei 2026 geïnformeerd (Kamerstukken 21 501–32, nr. 1809).

Nalevingsbeeld visserijsector

Het niet naleven van de visserijregelgeving kan risico's vormen voor natuur, milieu en de duurzame visserij. Hoewel de grootste groep visserijondernemers zich aan de wet- en regelgeving houdt, constateert de NVWA ook dat sommige ondernemers doelbewust de wet overtreden, veelal voor economisch gewin. Overtredingen worden veelal begaan door slechte registratie van discards en een matige administratieve discipline in combinatie met hoge administratieve lasten en complexe (Europese) wet- en regelgeving.

De risico gebaseerde aanpak van de NVWA is erop gericht om deze excessen te voorkomen en handhavend op te treden waar dat nodig is. Hierbij brengt met name het fysieke toezicht op zee en het toezicht op de vangstregistratie uitdagingen met zich mee. De huidige praktijk leidt hierbij niet tot overbevissing omdat er in de vangstadviezen rekening wordt gehouden met geregistreerde en ongeregistreerde discards.

De herziening van de controleverordening die in het najaar van 2023 is vastgesteld, heeft tot doel het systeem van controle en handhaving nu en in de toekomst effectief te houden door onder andere nieuwe en innovatieve vormen van toezicht te ontwikkelen. Samen met RVO en de NVWA zet ik mij in om deze processen binnen de Europese kaders te vereenvoudigen en wordt tegelijkertijd het belang van een kloppende en tijdige indiening van de administratie voor een duurzaam bestandsbeheer benadrukt.

Verbetering uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Waar maatregelen niet bijdragen aan de beoogde beleidsdoelstellingen en niet werken in de praktijk, zoals bijvoorbeeld de aanlandplicht, is herziening noodzakelijk. Ik zet mij in Brussel actief in om deze te herzien ter verbetering van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Zoals ik de Tweede Kamer recent heb laten weten zet ik mij in om bestaande wet- en regelgeving over visserij te vereenvoudigen en administratieve lasten te verlichten zonder daarbij de ambities van het GVB te versoepelen (Kamerstuk 21 501–32, nr. 1810). De doelstelling van het kabinet sluit aan bij de ambitie van de Europese Commissie (EC) die bestaande administratieve lasten voor de visserijsector met minimaal 25% wil verminderen.

De implementatie van controlemaatregelen heeft een grote impact op de dagelijkse praktijk van zowel vissers als controlediensten. Zowel de uitvoerbaarheid als handhaafbaarheid is op het huidige moment vaak gecompliceerd. Daarom moet er bij controlemaatregelen goed gekeken worden welke gegevens nodig zijn voor effectieve en efficiënte handhaving en niet enkel naar de technische mogelijkheden om gegevens te genereren. Uitvoerbare en proportionele wet- en regelgeving kan bijdragen aan het draagvlak voor maatregelen en de naleefbereidheid vergroten.

Implementatie vanaf 2026: herziene controleverordening en herziene IUU-verordening

Zoals mijn ambtsvoorganger eerder aan de Tweede Kamer heeft aangegeven trad het eerste grote pakket herzieningen van de controleverordening en IUU-verordening gefaseerd op 10 januari 2026 in werking (Kamerstuk 21 501–32, nr. 1672). De wijzigingen zien vooral op aanvullende eisen voor en een volledige digitalisering van bestaande controlemaatregelen. Het betreft onder andere de verplichting op het elektronisch logboek, het elektronisch vervoersbewijs, digitale doorgifte van traceerbaarheidsinformatie in de keten en de introductie van het digitale vangstdocument bij de import en export van visserijproducten met derde landen (IT-CATCH). Digitalisering en uniformering van deze controlemaatregelen zorgen voor een verdere versterking van het Europees speelveld tussen de lidstaten en de verdere verduurzaming van de Europese visserijsector.

Vangstregistratie

Voor recreatieve vissers in de zee- en kustwateren geldt sinds 10 januari 2026 vanuit de herziene Controleverordening een Europese registratieplicht voor vangsten van een beperkt aantal soorten middels een mobiele applicatie (RecFish). De benodigde applicatie vanuit de EC is sinds 2 februari 2026 beschikbaar in Nederland. Over de verplichting tot registratie en het gebruik van de applicatie heeft in afstemming met de SportvisUnie in de eerste maanden van dit jaar gerichte communicatie naar de doelgroep plaatsgevonden. De NVWA voert ten algemene risicogebaseerd toezicht uit, waarbij meer nadruk ligt op de hoog-risicogroepen.

Vanaf 10 januari 2026 is het verplicht om vangsten te registreren in het elektronisch logboek. Aanvullend moeten de vangsten per trek geregistreerd worden en ook vangsten onder de 50 kg worden gerapporteerd. Een deel van deze verplichtingen zullen in 2028 worden uitgebreid naar de vaartuigen met een lengte kleiner dan 12 meter. Deze aanvullende eisen geven nog meer inzichten in de gedane vangsten wat bijdraagt aan een betere inschatting van de grootte van de visbestanden. Ook de borging van deze vangstgegevens in de gehele keten wordt verder verbeterd met het elektronisch vervoersbewijs, de digitale traceerbaarheidssystemen en de digitale vangstdocumenten bij import en export van visserijproducten van en naar derde landen.

Traceerbaarheid en IT-CATCH

De uitwerking van aanvullende regelgeving voor de traceerbaarheidsvereisten heeft vertraging opgelopen. Hierdoor is volledige implementatie nog niet mogelijk. Ook de Europese ICT-systemen, zoals het IT-CATCH systeem en een specifieke inspectiemodule voor RecFish, werken tot op heden niet optimaal waardoor volledige implementatie is vertraagd. Dit leidt tot veel lasten bij zowel de controlediensten als de visserijondernemers. Voor de implementatie is duidelijkheid nodig over de uitwerking van de controlemaatregelen in Europese gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen. Het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), de NVWA en RVO werken met de visserijsector en andere stakeholders samen aan een goede en werkbare implementatie. Hierbij wordt in de overgangsperiode pragmatisch omgegaan met de handhaving. Ik blijf mij ondertussen inzetten om knelpunten met de EC te delen en tot werkbare Europese oplossingen te komen voor de Nederlandse situatie.

Implementatie vanaf 2028: wegen, cameratoezicht en motorvermogen

Gelijktijdig aan de implementatie van het pakket van 2026 wordt aan de maatregelen gewerkt die per 10 januari 2027 en 10 januari 2028 verplicht worden gesteld, zoals nieuwe voorschriften bij de weging van visserijproducten, cameratoezicht aan boord (REM/CCTV) en de continumeting van het motorvermogen. Bij het opstellen van deze wet- en regelgeving zet ik mij in voor uitvoerbare, handhaafbare en proportionele regels die zoveel mogelijk aansluiten bij de Nederlandse situatie.

Wegen

De inhoudelijke Europese onderhandelingen over de uitvoeringsverordening voor het wegen van visserijproducten zijn op dit moment nagenoeg afgerond. Op dit moment lijken de voor Nederland belangrijkste punten bereikt, zoals werkbare steekproefmethoden, beheersbare inspectiebenchmarks en mogelijkheden voor een wetenschappelijke onderbouwing voor de reductie van water en ijs. De flexibiliteit zal op sommige plekken gepaard gaan met aanvullende controlemaatregelen zoals de inzet van cameratoezicht in de weegfaciliteit. Op basis van de definitieve versie van de EC, die op dit moment nog niet beschikbaar is, zal ik de positie van Nederland bepalen.

Wat betreft de weging van visserijproducten zijn in de afgelopen periode gesprekken gevoerd met de visserijsector, afslagen en visverwerkende bedrijven over de reductie van aanhangend water en ijs bij de officiële weging bij aanlanding van vis. Een reductie voor water en ijs bij de officiële weging is niet toegestaan op basis van de huidige wet- en regelgeving. De aanvoersector, afslagen en verwerkende industrie hebben binnen de Europese wet- en regelgeving dit voorjaar onderling afspraken gemaakt hoe zij hier mee omgaan. Deze maatregel heeft vermoedelijk ook bijgedragen aan het succesvol afsluiten van de ingebrekestelling.

Cameratoezicht

Ik ben mij ervan bewust dat een controlemaatregel zoals de invoering van sensor- en camerasystemen aan boord van vissersschepen (REM/CCTV) ingrijpend is. Komende periode zal duidelijker worden welk deel van de vloot hiermee te maken krijgt en hoe het systeem aan boord vormgegeven moet worden. Ondanks dat dit onderwerp gevoelig ligt bij de Nederlandse vissers hoop ik alsnog dat enkele vrijwilligers deelnemen aan een Nederlandse pilot onder leiding van de NVWA ter voorbereiding op de implementatie. Voor een goede implementatie per 2028 acht de NVWA een Nederlandse pilot essentieel. Tot op heden zijn er geen vrijwilligers gevonden voor een pilot, maar de inzet blijft erop gericht om alsnog een pilot mogelijk te maken.

Aanvullende middelen voor implementatie

Aanvullend open ik in 2027 een brede investeringsregeling onder het *European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund* (EMFAF) voor de aanschaf van controlemaatregelen zoals sensor- en camerasystemen aan boord. Hiervoor heb ik een bedrag van ruim € 12 miljoen beraamd binnen het Nederlandse EMFAF programma. Aanvullend op de middelen voor controle en handhaving in het EMFAF is tot 2030 aanvullend budget gereserveerd op de LVVN begroting voor de implementatie van deze herziene Controleverordening. Deze middelen zijn onder andere bestemd voor capaciteitsuitbreiding bij RVO en de NVWA in verband met de uitbreiding van de controletaken.

Sanctionering

Het sluitstuk van deze controlemaatregelen is een sanctiebeleid met boetes en straffen die impact maken. Met de herziene controleverordening is vanaf 10 januari 2026 Europees bepaald welke inbreuken op het GVB moeten worden beschouwd als ernstig. Zogenoemde ernstige inbreuken worden zwaarder bestraft dan «gewone» inbreuken en voor ernstige inbreuken wordt een puntensysteem gehanteerd. Doordat in de controleverordening is bepaald welke inbreuken ernstig zijn kon de nationale invulling zoals deze was opgenomen in de Beleidsregel ernstige inbreuken GVB 2020 niet meer worden toegepast. Die beleidsregel is daarom begin 2026 ingetrokken. Daarnaast schrijft de herziene controleverordening voor dat het verkregen voordeel dat is behaald bij een ernstige overtreding moet kunnen worden verhaald op de overtreder. Die wijzigingen worden meegenomen in de uitvoering van de herziene controleverordening en in de doorontwikkeling van de bestuurlijke boete onder de Visserijwet 1963 die sinds 1 april 2024 gefaseerd in werking treedt. In dit kader is ook een wetsvoorstel ingediend (Kamerstuk 36 899). Verder werk ik momenteel aan wijzigingen van het Besluit bestuurlijke boete Visserijwet 1963, de Regeling bestuurlijke boete Visserijwet 1963 en de Uitvoeringsregeling zeevisserij waarvan de inwerkingtreding voorzien is in 2026 en 2027.

Vissenwelzijn

Wat betreft het welzijn van vissen in de visserij vind ik het belangrijk dat stappen op Europees niveau genomen worden. Dit is van belang om een gelijk speelveld tussen lidstaten te behouden. Daarbij werk ik aan innovatieve vistuigen, zoals de kiwikuil, die ook een belangrijke verbetering voor het welzijn van vissen met zich mee kunnen brengen. Daarnaast komen afwegingen omtrent welzijn ook terug in de rankschikkingscriteria bij de beoordeling van aanvragen onder innovatieregelingen. Ook noem ik in dit verband het eerder gestarte onderzoek naar het elektrisch bedwelmen van platvissen (tarbot en schol) aan boord van vissersschepen. Dit onderzoek heeft tot doel om tot een methode te komen waarbij dieren aan boord van vissersschepen worden bedwelmd voorafgaand aan doding. Het vergt nog stappen om tot een praktisch toepasbare methode te komen die ook werkbaar is aan boord van vissersschepen. Ook omdat elektrische bedwelming op zee met zout water en in een complexe werkomgeving een zorgvuldige en veilige uitwerking vergt. Als een methode beschikbaar komt kan dit in Europees verband onder de aandacht worden gebracht zodat gezamenlijk in EU-verband hier verdere stappen in gezet kunnen worden.

Met deze uiteenzetting over mijn inzet op de controle, handhaving en vissenwelzijn en natuur van het visserijbeleid geef ik invulling aan de toezegging die ik in het commissiedebat over de Landbouw- en Visserijraad van 25 maart 2026 heb gedaan aan het lid Kostić (PvdD).

Ten slotte wil ik de Kamer nog over twee aanpalende onderwerpen informeren, namelijk de ontwikkelingen op Real Time Closures (RTCs) en de uitvoering van de motie van lid Boomsma (JA21) over aanlandhavens.

Real Time Closures (RTC)

Op 19 december 2025 zijn de aanvullende maatregelen gedeeld met de Tweede Kamer over de RTC-verordening (Verordening (EU) nr. 724/2010) met betrekking tot de kabeljauw (Kamerstuk 21 501–32, nr. 1746). Op aandringen van Nederland is destijds ook afgesproken dat in 2026 gewerkt wordt aan een brede herziening van de RTC-verordening. De EC

is inmiddels met dit proces gestart door middel van een wetenschappelijk onderzoek. Nederland zet zich actief in voor een herziening van het RTC-regime, zodat het beter aansluit bij de actuele wetenschappelijke inzichten en de huidige toestand van de relevante bestanden. Daarbij is het uitgangspunt dat maatregelen effectief bijdragen aan de bescherming van kwetsbare bestanden, terwijl tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de praktische uitvoerbaarheid en sociaaleconomische gevolgen voor de visserijsector. Hierbij zoek ik de samenwerking met andere Europese lidstaten. Aanvullend op het onderzoek van de EC laat ik momenteel een onderzoek uitvoeren door Wageningen Marine Research (WMR) naar de ontwikkelingen van de wijting- en schelvisbestanden, de ruimtelijke verspreiding van deze soorten en de mate van overlap met andere bestanden.

De EC heeft aangekondigd in het najaar met voorstellen te komen voor de herziening van de RTC-verordening. Deze voorstellen zullen vervolgens trilateraal worden besproken tussen de EC, het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen tijdens de consultaties over de vangstmogelijkheden in het najaar. Zodra het definitieve onderzoeksrapport van WMR beschikbaar is en meer duidelijkheid bestaat over de voorstellen van de EC en de mogelijke gevolgen daarvan voor de Nederlandse visserijsector, zal ik de Tweede Kamer hierover nader informeren.

Aanlandhavens en uitvoering van de motie van het lid Boomsma

De motie van het lid Boomsma (JA21) die tijdens het Tweeminutendebat van het Commissiedebat over de Landbouw- en Visserijraad van januari 2026 is ingediend (Kamerstuk 21 501–32, nr. 1752) verzoekt de regering om alle havens en losplaatsen waar in de afgelopen vijf jaar aantoonbaar en zonder problemen vis is gelost, aan te merken als erkende aanlandhaven of losplaats. Met de lezing dat de havens beoordeeld worden aan de hand van de criteria van de Beleidsregel aanwijzing havens en plaatsen voor visserij is de motie destijds aangenomen door de Tweede Kamer.

De afgelopen periode heb ik benut voor een nadere analyse van de havens waar aanlandingen hebben plaatsgevonden, overleg met de visserijsector en afstemming met de NVWA in verband met handhavingscapaciteit. Op basis hiervan behoud ik de reeds aangewezen havens in bijlage 2 van de Uitvoeringsregeling zeevisserij. Daarbij wil ik de havens van Yerseke, Zoutkamp, Roompotsluis/Neeltje Jans en Oudeschild en de desbetreffende kades toevoegen aan bijlage 2 als aanlandhavens. Ook zal ik West-Terschelling aanwijzen, maar hierbij kijk ik nog wel naar mogelijkheden voor maatwerk om te voorkomen dat de kosten voor de handhaving hoger uitvallen dan de eventuele waarde van de aangelande visserijproducten.

De havens van Kornwerderzand, Holwerd, Makkum en Stavoren zijn momenteel geen officiële aanlandhaven voor visserijproducten en zal ik ook nu niet aanwijzen als aanlandhaven. Deze havens voldoen niet aan de criteria van de Beleidsregel aanwijzing havens en plaatsen voor visserij en er zijn voldoende alternatieven beschikbaar voor de vissers die hier momenteel gebruik van maken.

In overleg met de NVWA zorg ik dat er op basis van dit besluit communicatie plaatsvindt over deze wijzigingen voordat er handhavend wordt opgetreden. Met bovenstaande besluitvorming geef ik uitvoering aan de motie van het lid Boomsma (JA21).

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
S.P.A. Erkens